

CONSILIUL EUROPEI
COMITETUL DE MINIȘTRI

**RECOMANDAREA COMITETULUI DE MINIȘTRI
AI STATELOR MEMBRE, REFERITOARE LA
REGULILE PENITENCIARE EUROPENE
REC(2006)2**

(Adoptată de Comitetul de Miniștri, la data de 11 ianuarie 2006,
în timpul celei de a 952-a reuniuni a Miniștrilor Delegați)

Traducere și adaptare din limba franceză
Inspector Mariana Iarîm/21.02.2006

Preambul

Partea I

Principii fundamentale

1. Toate persoanele private de libertate vor fi tratate prin respectarea drepturilor omului.
2. Persoanele private de libertate își păstrează toate drepturile care nu le-au fost retrase prin lege, în urma deciziei de condamnare la pedeapsa cu închisoarea sau de arestare preventivă.
3. Restricțiile impuse persoanelor private de libertate trebuie să se reducă la strictul necesar și vor fi proporționale cu obiectivele legitime pentru care au fost impuse.
4. Condițiile de detenție care încalcă drepturile omului nu pot fi justificate prin lipsa de resurse.
5. Viața în închisoare trebuie să se apropie cât mai mult posibil de aspectele pozitive ale vieții din exteriorul penitenciarului.
6. Fiecare perioadă de detenție trebuie să fie gestionată astfel încât să faciliteze reintegrarea persoanelor private de libertate în societatea liberă.
7. Cooperarea cu serviciile sociale externe și participarea societății civile la viața din penitenciar trebuie încurajate pe cât posibil.
8. Personalul din penitenciar desfășoară o importantă misiune a serviciului public, iar angajarea, pregătirea și condițiile de muncă ale acestuia trebuie să-i permită să ofere un nivel ridicat de asistență deținuților.
9. În mod regulat, toți deținuții trebuie să facă obiectul unei inspecții guvernamentale și unui control exercitat de o autoritate independentă.

Domeniu de aplicare

10. 1. Regulile penitenciare europene se aplică persoanelor plasate în arest preventiv de către o autoritate judiciară sau persoanelor private de libertate în urma unei condamnări.
  2. În principiu, persoanele plasate în arest preventiv de către o autoritate judiciară și cele private de libertate în urma unei condamnări nu pot fi închise decât în închisori sau în stabilimente rezervate deținuților din ambele categorii.
  3. Regulile se aplică și următoarelor persoane:
    - a. deținuților care se află într-un penitenciar, indiferent de motiv;
    - b. persoanelor care au fost plasate în arest preventiv de către o autoritate judiciară sau au fost private de libertate ca urmare a condamnării și care pot, din orice motiv, să fie încarcerate în alte locuri.

4. Toate persoanele încarcerate într-un penitenciar sau care se află în condițiile menționate la paragraful 10.3.b sunt considerate „deținuți”, în conformitate cu aceste Reguli.

11. 1. Copii cu vârsta sub 18 ani nu vor fi încarcerati în penitenciare pentru adulți, ci în instituții special concepute în acest scop.

2. Totuși, dacă în condiții excepționale copiii sunt încarcerati în astfel de penitenciare, situația și nevoile acestora trebuie să fie reglementate prin reguli speciale.

12. 1. Persoanele care suferă de afecțiuni psihice și a căror sănătate mentală este incompatibilă cu detenția în penitenciar trebuie să fie trimise într-o instituție special concepută în acest sens.

2. Totuși, dacă în condiții excepționale sunt închise astfel de persoane în penitenciare, situația și nevoile acestora trebuie să fie reglementate prin reguli speciale.

13. Regulile de față trebuie să fie aplicate cu imparțialitate, fără discriminări bazate pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau de alt tip, naționalitate, nivel social, apartenență la o minoritate națională, avere, locul nașterii sau de alt tip.

Partea a II-a

Condiții de detenție

Depunere

14. 1. Nici o persoană nu poate fi depusă sau reținută într-un penitenciar, în calitate de deținut, fără un ordin valabil de încarcerare, în conformitate cu legislația națională.

15. 1. Pentru fiecare deținut nou depus, trebuie să se înregistreze imediat următoarele:

- a. date privind identitatea deținutului;
- b. motivele condamnării și numele autorității competente care a decis acest lucru;
- c. data și ora depunerii;
- d. lista obiectelor personale ale deținutului, care vor fi păstrate într-un loc sigur, în conformitate cu Regula 31;
- e. toate rănile vizibile și plângerile anterioare de rele tratamente;
- f. sub rezerva restricțiilor dictate de confidențialitatea medicală, orice informație legată de starea de sănătate a deținutului, semnificativă pentru bunăstarea fizică și psihică a deținutului respectiv sau a celorlalți.

2. La depunere, toți deținuții trebuie să primească informațiile prevăzute la Regula 30.

3. Imediat după depunere, trebuie să fie făcută o înștiințare cu privire la detenția deținutului, în conformitate cu Regula 24.9.

16. La cât mai scurt timp posibil de la depunere:

- a.** informațiile referitoare la starea de sănătate a deținutului trebuie să fie completate cu un examen medical, în conformitate cu Regula 42;
- b.** regimul de siguranță aplicat deținutului trebuie să fie stabilit în conformitate cu Regula 51;
- c.** gradul de risc al deținutului trebuie să fie stabilit în conformitate cu Regula 52;
- d.** toate informațiile existente, cu privire la situația socială a deținutului, trebuie să fie astfel evaluate încât să trateze nevoile personale și sociale imediate ale acestuia;
- e.** măsurile întreprinse în cazul deținuților condamnați trebuie să urmărească aplicarea programelor, în conformitate cu Partea a VIII-a, din cadrul acestor Reguli.

Repartizare și spații de detenție

17. 1. Deținuții trebuie să fie repartizați, pe cât posibil, în penitenciare situate cât mai aproape de domiciliul sau centrul de reintegrare socială al acestora.

2. La repartizare, se va ține cont de cerințele legate de urmărirea judiciară și anchetele penale, securitate și siguranță, precum și de necesitatea de a oferi regimuri potrivite tuturor deținuților.

3. Pe cât posibil, deținuții vor fi consultați cu privire la repartizarea inițială și la transferurile ulterioare, dintr-un penitenciar într-altul.

18. 1. Spațiile de detenție, în special cele destinate cazării deținuților pe timpul nopții, trebuie să respecte demnitatea umană și intimitatea, și să întrunească standardele minime sanitare și de igienă, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, sursele de încălzire și ventilație.

2. În toate clădirile în care deținuții trebuie să locuiască, să muncească sau să conviețuiască:

- a.** ferestrele vor fi suficient de largi încât deținuții să poată citi sau munci la lumină naturală, în condiții normale, și să permită pătrunderea aerului proaspăt, excepție făcând spațiile în care există sisteme adecvate de aer condiționat;
- b.** lumina artificială trebuie să corespundă standardelor tehnice recunoscute în domeniu;
- c.** un sistem de alarmă trebuie să permită deținuților să contacteze imediat personalul.

3. Condițiile minime, cu privire la aspectele la care au făcut referiri paragrafele 1 și 2, vor fi stipulate în legislația națională.

4. Legislația națională trebuie să prevadă mecanisme care să garanteze că respectarea acestor condiții minime nu va fi încălcată în urma supraaglomerării penitenciare.

5. În mod normal, deținuții trebuie să fie cazați pe timpul nopții în celule individuale, excepție făcând cazurile în care se consideră că este în beneficiul lor să împartă camera cu alți deținuți.

6. O celulă va fi împărțită numai dacă este adaptată uzului colectiv și va fi ocupată numai de deținuți care sunt declarați apti pentru conviețuire.

7. În măsura în care este posibil, deținuților trebuie să li se acorde posibilitatea de a alege atunci când sunt constrânși să împartă celula pe timpul nopții.

8. Decizia de a repartiza un deținut într-un anumit penitenciar sau într-o anumită parte dintr-un penitenciar, trebuie să țină cont de necesitatea de a separa:

a. arestații preventiv, de condamnați;

b. bărbații, de femei;

c. deținuții tineri, de deținuții adulți.

9. Se pot face derogări de la dispozițiile paragrafului 8, cu privire la separația deținuților, cu scopul de a le permite acestora să participe împreună la activitățile organizate. Totuși, grupurile vizate trebuie să fie separate întotdeauna pe timpul nopții, dacă nu există consimțământul lor de a împărți camera de detenție și dacă autoritățile penitenciarului consideră că măsura nu este în beneficiul tuturor deținuților respectivi.

10. Condițiile de cazare a deținuților vor fi supuse unor măsuri de securitate cât mai puțin restrictive posibil, ținându-se cont de riscul de evadare, autorănire sau rănire a celorlalți.

Igiena

19. 1. În orice moment, toate spațiile dintr-un penitenciar trebuie să fie menținute într-o stare adecvată.

2. Celulele sau celelalte spații destinate deținuților trebuie să fie curate.

3. Deținuții trebuie să aibă acces la instalații sanitare igienice, care să le protejeze intimitatea.

4. Trebuie să fie puse la dispoziția deținuților spații adecvate pentru baie sau duș, astfel încât deținuții să le poată folosi la o temperatură adecvată, zilnic sau cel puțin de două ori pe săptămână (sau mai frecvent dacă este necesar), în conformitate cu regulile generale de igienă.

5. Deținuții vor respecta curățenia corporală și își vor păstra hainele și spațiul de detenție curate și în ordine.

6. Autoritățile penitenciare vor furniza deținuților mijloacele necesare păstrării curățeniei, inclusiv obiecte de toaletă și menaj, precum și produse de întreținere.

7. Pentru a răspunde nevoilor speciale de igienă ale femeilor, se vor lua măsuri speciale.

Îmbrăcăminte și lenjerie de pat

20. 1. Deținuții care nu au îmbrăcăminte personală adecvată trebuie să primească haine adecvate din punct de vedere climatic.

2. Aceste haine nu trebuie să fie nici degradante, nici umilitoare.

3. Îmbrăcăminte va fi menținută în condiții bune și va fi înlocuită atunci când este necesar.

4. Când un deținut obține permisiunea de a ieși din penitenciar, acesta nu trebuie să fie obligat să poarte îmbrăcăminte care să-i arate condiția de deținut.

21. Fiecare deținut va avea pat separat și lenjerie de pat adecvată, care va fi întreținută corect și înnoită la intervale de timp ce vor permite păstrarea sa într-o stare adecvată.

Regimul alimentar

22. 1. Deținuții trebuie să beneficieze de un regim alimentar care să țină cont de vârstă, stare de sănătate, condiție fizică, religie, cultură și de natura muncii pe care o prestează.

2. Legislația internă trebuie să stabilească criteriile de calitate ale regimului alimentar, precizând, în special, conținutul energetic și proteic minimal.

3. Mâncarea trebuie să fie pregătită și servită în condiții igienice.

4. Zilnic trebuie să se asigure trei mese, la intervale de timp rezonabile.

5. Deținuții trebuie să aibă acces în orice moment la apă potabilă.

6. Medicul sau un/o asistent/ă calificat/ă trebuie să prescrie modificarea regimului alimentar al unui deținut, dacă această măsură se impune din motive medicale.

Consiliere juridică

23. 1. Toți deținuții au dreptul să solicite consiliere juridică, iar autoritățile penitenciarului trebuie să le faciliteze accesul la o astfel de consiliere.

2. Orice deținut are dreptul de a consulta pe cheltuiala sa un avocat, la alegere, în legătură cu orice problemă juridică.

3. În cazurile în care legislația prevede un sistem de consiliere judiciară gratuită, această posibilitate trebuie să fie adusă la cunoștința tuturor deținuților de către autoritățile penitenciarului.

4. Consultația și alte comunicări, inclusiv corespondența, purtate între un deținut și avocatul său pe probleme juridice trebuie să rămână confidențiale.

5. În circumstanțe excepționale, o autoritate juridică poate să autorizeze o derogare de la principiul confidențialității, cu scopul de a preveni comiterea unor infracțiuni grave sau încălcarea gravă a siguranței și securității penitenciarului.

6. Deținuților trebuie să li se permită accesul la documentele referitoare la procedurile judiciare care îi privesc sau vor fi autorizați să le păstreze în posesia lor.

Contact cu exteriorul

24. 1. Deținuților li se va permite să comunice, cât de des posibil, prin corespondență, telefon sau alte mijloace de comunicare cu familiile lor, terțe persoane și reprezentanții organismelor exterioare, precum și să primească vizite de la aceste persoane.

2. Orice restricție sau supraveghere a comunicărilor și vizitelor, necesară în cadrul urmăririi și anchetei penale, menținerii ordinii, securității și siguranței, precum și prevenirii infracțiunilor penale și protecției victimelor – inclusiv în urma unui ordin specific dat de o autoritate judiciară – trebuie, totuși, să permită un nivel minim acceptabil de contact.

3. Legislația națională trebuie să specifice organismele naționale și internaționale, precum și funcționarii cu care deținuții pot comunica fără restricții.

4. Modalitățile de realizare a vizitelor trebuie să permită deținuților să mențină și să dezvolte relațiile cu familiile, cât mai normal posibil.

5. Autoritățile penitenciarului vor ajuta deținuții să mențină o legătură adecvată cu exteriorul, oferindu-le asistență socială în acest sens.

6. Deținutul trebuie să fie informat imediat despre decesul sau îmbolnăvirea gravă a unei rude apropiate.

7. Ori de câte ori este posibil, deținutul trebuie să fie autorizat să părăsească penitenciarul fie sub escortă, fie liber, pentru a vizita o rudă bolnavă, pentru a participa la o înmormântare sau pentru alte motive umanitare.

8. Deținuților trebuie să li se permită să-și anunțe imediat familiile cu privire la încarcerare sau la transferul într-un alt penitenciar, precum și cu privire la o îmbolnăvire sau vătămare gravă.

9. Chiar dacă deținutul solicită sau nu, autoritățile vor informa neîntârziat soția/soțul deținutului/deținutei sau cea mai apropiată rudă ori o persoană desemnată în prealabil de către deținut, cu privire la deces, îmbolnăvirea sau vătămarea gravă, sau transferul deținutului respectiv într-un alt penitenciar sau într-un spital.

10. Deținuții trebuie să aibă posibilitatea de a se informa în mod regulat cu privire la problemele de interes public, prin realizarea unor abonamente la ziare, publicații periodice sau de alt tip sau prin urmărirea emisiunilor de radio și

televiziune, cu excepția cazurilor în care o autoritate judiciară a pronunțat o interdicție, într-un caz individual, pentru o durată determinată de timp.

11. Autoritățile penitenciarului se vor asigura că deținuții pot participa la vot, referendum și alte aspecte ale vieții publice, atâta timp cât dreptul lor de participare nu este restricționat prin legislația națională.

12. Deținuților li se va permite să comunice cu mass-media, doar dacă nu există motive întemeiate care să interzică acest lucru din rațiuni de menținere a siguranței, interes public sau protecție a victimelor, a altor deținuți sau a personalului.

Regim penitenciar

25. 1. Regimul stabilit pentru toți deținuții trebuie să asigure un program echilibrat de activități.

2. Acest regim trebuie să permită tuturor deținuților să petreacă în fiecare zi, în afara celulei, timpul necesar pentru a asigura un nivel suficient de contacte umane și sociale.

3. Un astfel de regim trebuie, de asemenea, să răspundă nevoilor sociale ale deținuților.

4. O atenție specială trebuie acordată nevoilor deținuților care au suferit violențe fizice, mentale sau sexuale.

Munca

26. 1. Munca în penitenciar trebuie să fie considerată ca un element pozitiv al regimului penitenciar și nu trebuie niciodată să fie impusă ca o pedeapsă.

2. Autoritățile penitenciare trebuie să depună efortul de a oferi deținuților o muncă utilă și corespunzătoare.

3. Această muncă trebuie să permită, pe cât posibil, menținerea sau creșterea capacității deținutului de a-și câștiga existența după liberare.

4. În conformitate cu Regula 13, nici o discriminare de tip sexual nu trebuie să fie exercitată la atribuirea unui tip de muncă.

5. O activitate productivă care include formarea profesională trebuie să fie propusă deținuților în măsură să profite de aceasta, în special tinerilor.

6. Pe cât posibil, deținuții trebuie să poată alege tipul de muncă pe care doresc să-l presteze, în limitele unei selecții profesionale adecvate și ale exigențelor de ordine și disciplină.

7. Organizarea și metodele de lucru din penitenciare trebuie să semene cât mai mult posibil cu cele din comunitate, cu scopul de a pregăti deținuții pentru condițiile unei vieți profesionale normale.

8. Deși profitul financiar adus instituției poate constitui un scop pentru ridicarea standardelor și îmbunătățirea calității pregătirii profesionale, interesele deținuților nu trebuie să fie subordonate acestui scop.

9. Munca deținuților trebuie să fie asigurată de către autoritățile penitenciarului, cu sau fără concursul firmelor private, în interiorul sau exteriorul penitenciarului.

10. În orice caz, munca prestată de deținuți trebuie să fie remunerată în mod echitabil.

11. Deținuților li se va permite să cheltuiască cel puțin o parte din câștiguri pentru achiziționarea de obiecte autorizate de uz personal și să trimită o parte din câștiguri familiei.

12. Deținuții trebuie să fie încurajați să economisească o parte din câștigurile lor pe care o pot recupera la ieșirea din penitenciar sau o pot folosi în alte scopuri permise.

13. Măsurile aplicate în domeniul sănătății și siguranței trebuie să asigure o protecție eficientă a deținuților și nu pot fi mai puțin riguroase decât cele aplicate muncitorilor în exterior.

14. Trebuie să existe prevederi pentru asigurarea deținuților împotriva accidentelor de muncă, inclusiv a bolilor profesionale, la fel de favorabile ca cele menționate în legislație pentru muncitorii din exterior.

15. Numărul maxim de ore de lucru, pe zi și pe săptămână, pentru deținuți trebuie să fie stabilit în conformitate cu normele locale sau cu uzanța care reglementează angajarea muncitorilor liberi.

16. Deținuții trebuie să aibă cel puțin o zi de odihnă pe săptămână și timp suficient pentru educație și alte activități.

17. În măsura în care este posibil, deținuții care muncesc trebuie să fie incluși în sistemele naționale de asigurări sociale.

Exerciții fizice și activități recreative

27. 1. Toți deținuții trebuie să aibă oportunitatea de a efectua cel puțin o oră pe zi de exercițiu fizic în aer liber, dacă timpul o permite.

2. În cazul în care vremea nu permite, deținuților care doresc să facă exerciții fizice trebuie să li se propună alternative.

3. Activitățile organizate corect - concepute pentru a promova menținerea fizică a deținuților și pentru a oferi posibilități de recreere și antrenament fizic - vor constitui parte integrantă a regimului penitenciar.

4. Autoritățile penitenciarului trebuie să faciliteze acest tip de activități prin furnizarea aparaturii și echipamentelor adecvate.

5. Autoritățile penitenciarului trebuie să ia decizii speciale în vederea organizării unor activități speciale, pentru deținuții care au nevoi speciale.

6. Deținuților trebuie să li se propună activități recreative – în special sport, jocuri, activități culturale, de petrecere a timpului – și trebuie să fie autorizați să le organizeze chiar ei, pe cât posibil.

7. Deținuților trebuie să li se permită să se reunească în timpul antrenamentelor de exerciții fizice și să participe la activitățile recreative.

Educație

28. 1. Toate penitenciarele trebuie să ofere deținuților acces la programe de învățământ cât mai complete, care să răspundă nevoilor individuale, ținând cont de aspirațiile acestora.

2. Trebuie să se acorde prioritate deținuților care nu știu să citească sau socotească, precum și celor care nu au urmat cursuri de școlarizare elementară sau formare profesională.

3. O atenție deosebită se va acorda educării tinerilor deținuți și a celor cu nevoi speciale.

4. Din punct de vedere al regimului penitenciar, școlarizarea trebuie să fie la fel de importantă ca și munca, iar deținuții nu trebuie să fie penalizați financiar sau de alt gen, pentru participarea la activitățile educative.

5. Fiecare penitenciar trebuie să aibă o bibliotecă destinată tuturor deținuților, care să dispună de un fond suficient de resurse variate, de tip recreativ sau educativ, de cărți și alte materiale de suport.

6. Acolo unde este posibil, biblioteca penitenciarului trebuie să fie organizată cu ajutorul unei biblioteci publice.

7. În măsura în care este posibil, educația deținuților trebuie:

a. să fie integrată în sistemul național de învățământ și formare profesională, astfel încât după liberare, aceștia să își poată continua procesul de învățământ și formare profesională;

b. trebuie să se desfășoare sub auspiciile instituțiilor de învățământ din exterior.

Libertate de opinie, conștiință și religie

29. 1. Deținuților trebuie să li se respecte libertatea de gândire, a conștiinței și a religiei.

2. Regimul penitenciar trebuie să fie organizat astfel încât să permită deținuților să-și manifeste religia și convingerile, să participe la slujbe sau la întruniri, să primească vizitele reprezentanților religiei lor și să aibă cărți sau publicații cu caracter religios sau spiritual.

3. Deținuții nu pot fi obligați să practice anumite religii sau să aibă anumite convingeri, să participe la slujbe sau reuniuni religioase, la practici cu caracter religios sau să accepte vizita unui reprezentant al unei religii.

Informare

30. 1. La depunere sau ori de câte ori este necesar, toți deținuții trebuie să fie informați în scris sau oral, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la regulamentul disciplinar, drepturile și obligațiile pe care le au în penitenciar.

2. Deținuții trebuie să fie autorizați să aibă în posesie versiunea scrisă a informațiilor care le-au fost comunicate.

3. Deținuții vor fi informați cu privire la toate procedurile judiciare în care sunt implicați și, dacă sunt condamnați, cu privire la durata pedepsei și posibilitățile de liberare condiționată.

Obiecte personale ale deținuților

31. 1. Obiectele care nu pot rămâne în posesia deținuților, conform regulamentului interior, vor fi păstrate de către administrația penitenciară într-un loc sigur.

2. Deținuții ale căror obiecte personale sunt preluate, trebuie să semneze într-un inventar întocmit în consecință.

3. Se vor lua măsuri pentru păstrarea în bune condiții a bunurilor menționate.

4. Dacă se consideră necesară distrugerea unui anumit obiect, acest lucru trebuie consemnat și adus la cunoștința deținutului.

5. Deținuții trebuie să aibă dreptul, sub rezerva restricțiilor și regulilor referitoare la igienă, ordine și siguranță, să-și cumpere sau să obțină obiecte, inclusiv alimente și băuturi, la prețuri care nu vor fi superioare celor practicate în exterior.

6. Dacă în momentul depunerii un deținut posedă medicamente, medicul unității va decide asupra administrării acestora.

7. În cazul în care deținuților li se permite să păstreze obiectele personale, autoritățile penitenciarului vor lua măsuri care să permită păstrarea acestora în siguranță.

Transferul deținuților

32. 1. Atunci când deținuții sunt mutați într-un penitenciar sau în alte locuri, cum ar fi tribunal sau spital, aceștia vor fi expuși cât mai puțin privirii publice, luându-se măsuri pentru a le proteja anonimatul.

2. Este interzisă deplasarea deținuților în mijloace de transport cu aerisire sau iluminare improprie sau în condiții care să le producă suferințe fizice, umilitoare.

3. Transportul deținuților trebuie să fie efectuat pe cheltuiala și sub controlul autorităților publice.

Liberarea deținuților

33. 1. Toți deținuții vor fi eliberați fără întârziere, atunci când încetează mandatul de executare a pedepsei sau atunci când un tribunal sau altă autoritate ordonă eliberarea acestora.

2. Data și ora eliberării vor fi consemnate.

3. Toți deținuții vor beneficia de dispoziții care să le faciliteze reintegrarea în societate, după eliberare.

4. La eliberare, deținuțului i se vor înapoia obiectele personale și banii care au fost păstrați, excepție făcând cazurile în care s-a autorizat retragerea unor sume de bani, trimiterea unor obiecte în afara instituției sau distrugerea vreunui obiect din motive sanitare.

5. Deținuțul trebuie să semneze o chitanță pentru obiectele și banii returnați.

6. Atunci când eliberarea este prestabilită, deținuților li se va face un control medical, în conformitate cu Regula 42, cât mai aproape de data eliberării.

7. Vor fi luate decizii pentru ca deținuții eliberați să aibă documente și acte de identitate și să primească ajutor la găsirea unei locuințe adecvate și a unui loc de muncă.

8. Deținuților eliberați li se vor da imediat mijloace de subsistență, îmbrăcăminte potrivită anotimpului și suficiente mijloace pentru a ajunge la destinație.

Femei

34. 1. În plus față de prevederile specifice ale acestor reguli, autoritățile trebuie să respecte nevoile deținuțelor femei, acordând o atenție deosebită nevoilor fizice, profesionale, sociale și psihologice, în momentul luării unor decizii care afectează aspectele detenției lor.

2. Trebuie să se întreprindă eforturi deosebite pentru a permite accesul la servicii speciale deținuților care au nevoi speciale, cum sunt cele menționate la Regula 25.4.

3. Deținuțelor li se va permite să nască în afara penitenciarului, dar în cazul în care un copil se naște în penitenciar, conducerea penitenciarului va oferi suportul și facilitățile necesare.

Copiii

35. 1. În cazul excepțional în care copiii cu vârsta sub 18 ani sunt încarcerați într-un penitenciar pentru adulți, autoritățile se vor asigura că, în afară de serviciile

disponibile tuturor deținuților, copiii deținuți vor avea acces la serviciile sociale, psihologice și educaționale, la învățământ religios și la programe recreative sau la echivalentul acestora, care sunt disponibile copiilor din comunitate.

2. Toți deținuții copii, cuprinși în procesul de învățământ obligatoriu, vor avea acces la acesta.

3. Se va acorda asistență suplimentară copiilor eliberați din penitenciar.

4. În cazurile excepționale în care copii sunt încarcerați într-un penitenciar pentru adulți, aceștia vor fi cazați într-o zonă separată de cea frecventată de adulți, excepție făcând cazurile în care acest lucru nu este în interesul copilului.

Copiii mici

36. 1. Copii mici pot rămâne în penitenciar alături de un părinte deținut, numai dacă este în interesul lor. Ei nu vor fi considerați „deținuți”.

2. Atunci când un copil mic poate rămâne în penitenciar cu unul dintre părinți, trebuie să existe o creșă cu personal calificat, unde copilul poate rămâne atunci când părintele participă la o activitate la care nu este permis accesul copiilor mici.

36. 3. Trebuie creată o infrastructură specială cu scopul de a-i proteja pe copii mici.

Deținuți de alte naționalități

37. 1. Deținuții de alte naționalități vor fi informați imediat, cu privire la dreptul de a lua legătura cu reprezentanții diplomatici sau consulari ai țării lor și de a beneficia de mijloace rezonabile pentru stabilirea acestui gen de comunicare.

2. Deținuții care provin din state ce nu au reprezentanță diplomatică sau consulară în țara de detenție, refugiații sau apatrizii vor beneficia de aceleași facilități și vor avea permisiunea să se adreseze reprezentantului diplomatic al statului care se ocupă de interesul lor sau oricărei autorități naționale sau internaționale a căror misiune este cea de a proteja interesele respective.

3. Autoritățile penitenciare trebuie să coopereze strâns cu acești reprezentanți diplomatici sau consulari, în interesul deținuților străini care pot avea nevoi speciale.

4. Deținuților de altă naționalitate li se vor facilita informațiile specifice de consiliere judiciară.

5. Deținuții străini trebuie să fie informați cu privire la posibilitatea de a solicita transferul într-o altă țară, în vederea executării pedepsei.

Minorități etnice sau lingvistice

38. 1. Se vor face pregătiri speciale care să întâmpine nevoile deținuților ce aparțin unor minorități etnice sau lingvistice.

2. Pe cât posibil, practicile culturale ale diferitelor grupuri vor fi permise în penitenciar.

3. Dificultățile lingvistice vor fi depășite cu ajutorul interpreților competenți și în toate penitenciarele vor fi furnizate broșuri scrise în mai multe limbi străine.

Partea a III-a

Sănătate

Asistență medicală

39. Autoritățile penitenciarului trebuie să protejeze sănătatea tuturor deținuților depuși.

Organizarea asistenței medicale în penitenciar

40. 1. Serviciile medicale acordate în penitenciar vor fi organizate în strânsă legătură cu sistemul medical al administrației locale sau generale din stat.

2. Politica de sănătate din penitenciar va fi integrată în politica națională de sănătate, fiind compatibilă cu aceasta.

3. Deținuții vor avea acces la serviciile de sănătate din rețeaua națională, fără discriminare în ceea ce privește situația lor judiciară.

4. Serviciile medicale din penitenciare vor căuta să depisteze și să trateze orice afecțiune fizică sau psihică, precum și deficiențele care pot cauza suferințe deținuților.

5. În acest scop, fiecare deținut trebuie să beneficieze de asistență medicală, de tip chirurgical și psihiatrică, inclusiv de cea existentă în comunitate.

Personalul medical

41. 1. Fiecare penitenciar va dispune cel puțin de serviciile unui medic generalist.

2. Se vor lua măsurile necesare pentru ca în cazurile de urgență, la orice oră, un medic specialist să fie disponibil imediat.

3. Penitenciarele în care nu există un medic generalist, angajat cu normă întreagă, trebuie să fie vizitate în mod regulat de un medic cu jumătate de normă.

4. În fiecare penitenciar va exista personal instruit în asistență medicală.

5. Toți deținuții vor avea acces la îngrijirile unui stomatolog și oftalmolog.

Obligațiile medicului

42. 1. Medicul sau un/o asistent/ă calificat/ă trebuie să vadă și să consulte fiecare deținut cât mai repede posibil de la depunere, în afară de cazurile în care acest lucru nu este absolut necesar.

2. Medicul sau un/o asistent/ă calificat/ă trebuie să-i examineze pe deținuți la cerere, înainte de liberare și în timpul detenției, cât mai des posibil.

3. Atunci când examinează un deținut, medicul sau asistentul/a trebuie să acorde o importanță deosebită la:

a. respectarea regulilor normale, referitoare la confidențialitatea medicală;

b. diagnosticarea afecțiunilor fizice sau psihice și la luarea măsurilor impuse de tratament și de necesitatea continuării tratamentului medical existent;

c. înștiințarea sau semnalarea autorităților competente, cu privire la orice semn care denotă o creștere a gradului de violență;

d. simptomele de abținere în consumul de droguri sau alcool;

e. identificarea problemelor psihologice sau a tensiunilor emoționale provocate pe timpul privării de libertate;

f. izolarea deținuților suspecți de boli infecțioase sau contagioase și acordarea tratamentului adecvat;

g. asigurarea că deținuții purtători ai virusului HIV nu sunt izolați doar din acest motiv;

h. consemnarea afecțiunilor fizice sau mentale care pot împiedica reintegrarea după liberare;

i. stabilirea capacității de a munci și de a depune efort fizic, în cazul fiecărui deținut;

j. cooperarea cu serviciile din comunitate în vederea continuării oricărui tratament medical sau psihiatric după liberare, dacă deținutul își dă consimțământul în acest sens;

43. 1. Medicul se va ocupa de supravegherea sănătății fizice și psihice a deținuților și îi va vedea, în condițiile și cu periodicitatea prevăzute în standardele spitalicești, pe toți deținuții bolnavi, pe cei care raportează că sunt bolnavi sau răniți, precum și pe cei care îi atrag atenția în mod special.

2. Medicul sau un/o asistent/ă medical/ă trebuie să acorde o atenție specială deținuților care se află în camere de izolare, trebuie să-i viziteze zilnic, să le ofere cu promptitudine asistență medicală și tratament, la cerere sau la cererea personalului penitenciar.

3. Medicul va prezenta un raport directorului atunci când consideră că sănătatea fizică sau mentală a unui deținut este sau va fi afectată negativ de continuarea detenției sau de condițiile de detenție, inclusiv de condițiile izolării.

44. Medicul sau o autoritate competentă va efectua inspecții regulate, iar dacă este necesar va strânge informații prin alte mijloace și va sfătui directorul penitenciarului cu privire la:

- a. cantitatea, calitatea, pregătirea și distribuirea alimentelor și a apei;
- b. igiena și curățenia penitenciarului și a deținuților;
- c. grupurile sanitare, încălzire, iluminare, aerisire;
- d. calitatea și curățenia hainelor și a lenjeriilor de pat.

45. 1. Directorul va lua în considerare rapoartele și sfaturile medicului sau ale autorității competente menționate la Regulile 43 și 44, iar dacă aprobă recomandările formulate, va lua măsurile necesare pentru aplicarea lor.

2. Dacă recomandările făcute de medicul generalist nu sunt de competența directorului sau dacă directorul nu este de acord cu ele, acesta le va supune imediat spre examinare unui for superior, întocmind și un raport personal.

Prevederi referitoare la asistența medicală

46. 1. Deținuții bolnavi care necesită tratament special vor fi transferați în instituții specializate sau în spitale civile, dacă acest gen de îngrijiri nu se acordă în penitenciar.

2. Acolo unde penitenciarul dispune de spital propriu, acesta va fi dotat în mod adecvat și va avea personal calificat, în măsură să asigure îngrijirile și tratamentul adecvat deținuților transferați acolo.

Sănătate psihică

47. 1. Penitenciarele sau secțiile specializate vor fi astfel organizate încât să permită observarea și tratamentul deținuților care suferă de afecțiuni psihice sau tulburări mentale, conform dispozițiilor de la Regula 12.

2. Asistența medicală în mediul penitenciar va asigura tratament psihiatric tuturor deținuților care necesită o astfel de terapie, acordând o atenție specială prevenirii suicidelor.

Alte aspecte

48. 1. Deținuții nu trebuie să fie supuși unor experimente fără consimțământul lor.

2. Trebuie să fie interzise experimentele care îi implică pe deținuți și pot provoca probleme psihice, suferințe morale sau de alt fel, care atentează la sănătatea lor.

Partea a IV-a

Ordine

Aspecte generale

49. În penitenciar, ordinea trebuie să menținută prin respectarea cerințelor de securitate, siguranță și disciplină, și asigurarea unor condiții de viață care să respecte demnitatea umană a deținuților, prin oferirea unui program complet de activități, în conformitate cu Regula 25.

50. Cu condiția să respecte ordinea și siguranța, deținuților li se va permite să se asocieze pentru a discuta probleme referitoare la condițiile de detenție, fiind încurajați să comunice cu autoritățile penitenciarului, în acest sens.

Siguranță

51. 1. Măsurile de siguranță aplicate individual deținuților trebuie să corespundă unor cerințe minime care să asigure siguranța detenției.

2. Siguranța asigurată prin mijloace fizice și tehnice va fi suplimentată cu măsuri dinamice de siguranță, furnizate de echipa de intervenție care trebuie să-i cunoască foarte bine pe deținuți.

3. Imediat după depunere, fiecare deținut va fi evaluat pentru a se stabili:

a. riscul pe care l-ar reprezenta pentru comunitate, în eventualitatea unei evadări;

b. riscul de tentativă de evadare pe cont propriu sau cu ajutorul unor complici din exterior.

4. Fiecare deținut va fi supus imediat unui regim siguranță corespunzător riscului identificat.

5. Nivelul de siguranță trebuie să fie evaluat în mod regulat pe durata detenției unui deținut.

Securitate

52. 1. Imediat după depunere, deținuții vor fi evaluați pentru a se stabili dacă reprezintă un risc pentru siguranța celorlalți deținuți, a personalului din penitenciare, a vizitatorilor sau chiar pentru ei înșiși.

2. Se vor lua măsuri care să asigure siguranța deținuților, a personalului din penitenciar și a vizitatorilor, care să reducă la minimum riscul de violență și de producere a unor evenimente ce ar putea reprezenta o amenințare pentru siguranță.

3. Trebuie să se depună toate eforturile posibile pentru ca deținuții să participe la activitățile zilnice în siguranță.

4. Deținuții trebuie să aibă posibilitatea de a contacta personalul în orice moment, inclusiv noaptea.

5. Legislația națională referitoare la siguranță și sănătate trebuie să se aplice în aceeași măsură și în penitenciare.

Măsuri speciale de siguranță sporită sau de izolare

53. 1. Recurgerea la măsuri speciale de siguranță sporită sau la măsuri de securitate nu va fi autorizată decât în condiții excepționale.

2. Trebuie să se stabilească proceduri clare care vor fi aplicate cu ocazia recurgerii la astfel de măsuri, pentru toți deținuții.

3. Natura acestor măsuri, durata și motivele pentru care pot fi aplicate vor fi stabilite prin legislația națională.

4. Aplicarea acestor măsuri va fi aprobată, pentru fiecare caz în parte, de către o autoritate competentă, pentru o perioadă determinată de timp.

5. Medicul va vizita zilnic toți deținuții supuși măsurilor speciale de siguranță sporită sau de protecție și va recomanda directorului penitenciarului încetarea sau schimbarea acestor măsuri, dacă este necesar din punct de vedere medical.

6. Orice decizie de prelungire a perioadei de aplicare a unor astfel de măsuri trebuie să obțină o nouă aprobare din partea autorității competente.

7. Astfel de măsuri vor fi aplicate indivizilor și nu grupurilor de deținuți.

8. Orice deținut supus unor astfel de măsuri are dreptul de a face plângere, în conformitate cu procedura prevăzută la Regula 70.

Percheziții și controale

54. 1. Se vor stabili proceduri detaliate, pe care personalul trebuie să le respecte atunci când percheziționează:

- a. spațiile în care muncesc, locuiesc și se întrunesc deținuți;
- b. deținuți;
- c. vizitatorii și obiectele acestora;
- d. membrii personalului.

2. Situațiile în care aceste percheziții sunt necesare și natura lor trebuie să fie definite în legislația națională.

3. Personalul trebuie să fie instruit să întreprindă aceste măsuri într-o manieră care să detecteze și să prevină orice tentativă de evadare sau de contrabandă, respectând în același timp demnitatea și obiectele personale ale deținuților.

4. Persoanele percheziționate nu vor fi umilite de procesul de percheziționare.

5. Persoanele vor fi percheziționate doar de către membrii personalului de același sex.

6. Personalul penitenciar nu poate efectua percheziții asupra cavităților corporale ale deținuților.

7. În cadrul unei percheziții, numai medicul poate efectua examinări intime.

8. Toți deținuții trebuie să asiste la percheziționarea obiectelor personale, cu excepția cazurilor în care tehnicile percheziției sau existența unui potențial pericol interzic acest lucru.

9. Obligația de a proteja securitatea și siguranța trebuie să fie pusă în balanță cu respectarea intimității vizitatorilor.

10. Asupra procedurilor pentru vizitatorii oficiali, cum ar fi avocați, asistenți sociali, medici etc., se va conveni cu organizațiile pe care aceștia le reprezintă, pentru a se asigura un echilibru între siguranță, protecție și dreptul la confidențialitate.

Infrațiuni penale

55. Un presupus act infracțional comis în penitenciar trebuie să fie cercetat ca și cum ar fi fost comis în exterior, în conformitate cu legislația națională.

Disciplină și sancțiuni

56. 1. Procedurile disciplinare vor constitui mecanisme de ultim resort.

2. Atunci când este posibil, autoritățile penitenciarului vor folosi mecanisme restaurative și de mediere pentru a soluționa disputele cu deținuții sau dintre aceștia.

57. 1. Doar comportamentul care constituie o amenințare pentru ordine, siguranță și securitate poate fi definit ca „abatere disciplinară”.

2. Legislația națională va stabili:

a. acțiunile sau inacțiunile deținuților care constituie abateri disciplinare;

b. procedurile care trebuie să urmeze în domeniul disciplinar;

c. tipul și durata sancțiunilor care pot fi impuse;

d. autoritatea competentă care poate impune sancțiuni;

e. instanța la care deținutul poate apela pentru recurs și procedura de apel.

58. Orice încălcare a regulilor de disciplină de către un deținut trebuie să fie imediat raportată autorității competente, care va întreprinde investigația neîntârziat.

59. Deținuții acuzați de comiterea unor abateri disciplinare trebuie:

a. să fie imediat informați, într-o limbă pe care o înțeleg, detaliat, cu privire la acuzația ce li se aduce;

b. să dispună de timp și mijloace suficiente care să le permită pregătirea apărării;

c. să fie autorizați să se apere singuri sau printr-un reprezentant legal, în conformitatea cu legislația;

d. să poată aduce martori, să-i poată interoga sau aceștia să poată fi interogați de alte persoane;

e. să beneficieze de asistența gratuită a unui interpret dacă nu înțeleg sau nu vorbesc limba folosită în tipul audierilor.

- 60.** 1. Orice pedeapsă impusă după condamnare pentru o abatere disciplinară se va aplica conform legii.
2. Severitatea oricărei pedepse trebuie să fie proporțională cu gravitatea abaterii.
3. Sancțiunile colective, pedepsele corporale, izolarea într-o celulă întunecată și alte forme de sancțiuni inumane sau degradante vor fi interzise.
4. Sancțiunea nu poate consta în interzicerea totală a contactelor cu familia.
5. Izolarea nu poate fi considerată sancțiune decât în cazuri excepționale și pentru o perioadă definită de timp, cât mai scurtă posibil.
6. Mijloacele de constrângere nu vor fi niciodată folosite ca sancțiuni.
- 61.** Un deținut găsit vinovat de comiterea unei abateri disciplinare trebuie să poată intenta recurs în fața unei instanțe superioare, competente și independente.
- 62.** Nici un deținut nu va putea ocupa în penitenciar o funcție sau un post care să-i confere puteri disciplinare.

Sanțiuni duble

- 63.** Un deținut nu va fi niciodată pedepsit de două ori pentru aceeași faptă sau pentru același comportament.

Folosirea forței

- 64.** 1. Personalul din penitenciar nu va folosi forța împotriva deținuților decât în cazuri de legitimă apărare, tentativă de evadare, rezistență activă sau pasivă la un ordin și, în toate cazurile, ca ultim resort.
2. Utilizarea forței trebuie să se efectueze la nivelul minim necesar și să fie impusă pentru o perioadă de timp cât mai scurtă posibil.
- 65.** Recurgerea la forță trebuie să fie reglementată prin proceduri speciale, în care să se precizeze inclusiv:
- a. diversele tipuri de recurgere la forță, care pot fi folosite;
  - b. situațiile în care se poate folosi fiecare tip de forță;
  - c. membrii personalului împuterniciți să facă uz de diversele tipuri de forță;
  - d. nivelul de autoritate ce trebuie solicitat înainte de folosirea forței;
  - e. rapoartele care trebuie completate de fiecare dată când se recurge la folosirea forței.
- 66.** Personalul care intră în contact direct cu deținuții va fi instruit în tehnici care să ofere posibilitatea să-i constrângă pe deținuții agresivi, făcând uz minim de forță.
- 67.** 1. Personalul altor servicii de menținere a ordinii nu trebuie să intervină asupra deținuților în interiorul penitenciarului, decât în circumstanțe excepționale.

2. Se va semna un acord formal între autoritățile penitenciarului și orice serviciu de menținere a ordinii, dacă aceste acorduri nu sunt reglementate prin lege.

3. Un astfel de acord va stipula:

a. circumstanțele în care membrii unui serviciu de menținere a ordinii pot intra în penitenciar să rezolve un conflict.

b. autoritatea de care dispune serviciul de menținere a ordinii în interiorul penitenciarului și relațiile cu directorul penitenciarului;

c. diversele tipuri de recurgere la forță pe care membrii acestor servicii le pot aplica;

d. circumstanțele în care fiecare tip de forță poate fi folosit;

e. nivelul de autoritate solicitat înainte de folosirea forței;

f. raportul care trebuie să fie completat după fiecare caz de recurgere la forță.

Mijloace de constrângere

68. 1. Folosirea lanțurilor și a obiectelor din fier este interzisă.

2. Cătușele, cămășile de forță și alte instrumente de constrângere corporală nu vor fi folosite decât:

a. dacă este necesar, ca măsură de precauție împotriva evadării pe perioada transferului, cu condiția să fie îndepărtate atunci când deținutul compare în fața unei autorități judiciare sau administrative, în cazul în care acea autoritate nu decide contrariul;

b. la ordinul directorului, dacă alte metode de control eșuează, pentru a proteja deținutul împotriva autorăririi, pentru a-i proteja pe ceilalți sau pentru a preveni daune aduse împotriva proprietății; se prevede ca în astfel de cazuri directorul să informeze imediat medicul și să raporteze cazul unei autorități penitenciare superioare.

3. Mijloacele de constrângere nu vor fi aplicate o perioadă de timp mai lungă decât cea necesară.

4. Modul de folosire a mijloacelor de constrângere va fi specificat în legislația națională.

Arme

69. 1. Personalul din penitenciar nu va purta niciodată arme letale în perimetrul penitenciarului, decât în cazuri de urgență.

2. Este interzis ca persoanele care intră în contact direct cu deținuții să poarte alte arme, inclusiv bastoane de cauciuc, în perimetrul penitenciarului, cu excepția cazurilor în care acestea sunt necesare pentru menținerea securității și siguranței, în cazul unui incident particular.

3. Personalul va fi dotat cu armament numai după ce a fost instruit cu privire la întreținerea și folosirea acestuia.

Cereri și reclamații

70. 1. Deținuții au dreptul să formuleze cereri și reclamații, individual sau în grup, directorului penitenciarului sau oricărei alte autorități competente.

2. Dacă problema poate fi rezolvată prin mediere, se va recurge în primul rând la aceasta.

3. Dacă o cerere sau o reclamație este respinsă, motivele respingerii trebuie comunicate deținutului în cauză, iar acesta va avea dreptul de a introduce recurs în fața unei autorități independente.

4. Deținuții nu trebuie să fie pedepsiți pentru că au făcut cereri sau reclamații.

5. Autoritatea competentă trebuie să țină cont de toate reclamațiile scrise ale familiilor deținuților, referitoare la încălcări ale drepturilor deținuților.

6. Nici o plângere a reprezentantului juridic sau a unei organizații care apără drepturile populației penitenciare nu poate fi depusă în numele unui deținut, dacă cel în cauză se opune.

7. Deținuții trebuie să aibă dreptul de a solicita un aviz juridic, cu privire la procedurile de realizare a plângerilor și apelurilor interne, precum și serviciile unui avocat, dacă este necesar.

Partea a V-a

Conducerea și personalul

Penitenciarul, parte a administrației publice

71. Penitenciarele se vor afla sub responsabilitatea autorităților publice și vor fi separate de armată, poliție și cercetarea penală.

72. 1. Penitenciarele vor fi gestionate într-un context etic, care recunoaște obligația de a trata deținuții cu omenia și respectul cuvenit oricărei ființe umane.

2. Personalul va avea o idee foarte clară asupra scopului sistemului penitenciar. Conducerea va arăta înțelegere cu privire la atingerea eficientă a acestui scop.

3. Responsabilitățile personalului le vor depăși pe cele ale unor simpli gardieni și vor ține cont de nevoia de a facilita reintegrarea deținuților în societate după executarea pedepsei, printr-un program de suport și asistență.

4. Personalul își va desfășura activitatea, respectând standarde profesionale și personale ridicate.

73. Autoritățile penitenciare vor acorda o mare importanță respectării regulilor aplicabile personalului.

74. O atenție specială se va acorda relației dintre personalul din penitenciar care intră în contact direct cu deținuții și deținuții aflați în custodie.

75. În orice circumstanță personalul trebuie să se comporte și să-și îndeplinească sarcinile astfel încât să constituie un exemplu și o influență pozitivă asupra deținuților, și să suscite respectul acestora.

Seleționarea personalului de penitenciar

76. Personalul trebuie să fie selecționat cu grijă, instruit corespunzător în cadrul formării inițiale și continue, retribuit asemenea lucrătorilor profesioniști, cu un statut pe care societatea civilă să îl respecte.

77. La selecționarea noului personal, autoritățile penitenciarului trebuie să pună accent pe integritatea, calitățile umane, competențele profesionale ale candidaților, precum și pe aptitudinile cerute pentru efectuarea muncii complexe care îi așteaptă.

78. Membrii personalului de penitenciar trebuie să fie în mod normal angajați pe o durată nelimitată de timp, în calitate de agenți sau funcționari publici și vor beneficia, în consecință, de siguranța locului de muncă, cu condiția să aibă un comportament adecvat, să dea dovadă de eficiență, să aibă o stare de sănătate fizică și psihică bună și să aibă un nivel adecvat de studii.

79. 1. Remunerarea trebuie să fie suficientă pentru a atrage și menține personal competent.

2. Avantajele sociale și condițiile de muncă vor fi stabilite în funcție de natura astringentă a muncii efectuate în cadrul unui serviciu de menținere a ordinii.

80. De fiecare dată când se impune angajarea personalului cu jumătate de normă, aceste criterii trebuie să se aplice în măsura în care sunt pertinente.

Formarea personalului penitenciar

81. 1. Înainte de începerea activității, personalul va urma un curs de pregătire generală și de specialitate, susținând teste teoretice și practice.

2. Administrația se va asigura că, de-a lungul carierei, personalul își va menține și îmbunătăți cunoștințele și competențele profesionale, frecventând cursuri de formare continuă și perfecționare, organizate la intervale de timp adecvate.

3. Personalul care urmează să lucreze cu anumite grupuri specifice de deținuți, cum ar fi femei, minori, deținuți cu afecțiuni psihice etc., trebuie să primească o formare specială, adaptată atribuțiilor specializate.

4. Pregătirea întregului personal va include instruire în normele internaționale și regionale ale drepturilor omului, în special în Convenția Europeană asupra Drepturilor Omului și Convenția pentru Prevenirea Torturii și a Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante, precum și în aplicarea Regulilor Penitenciare Europene.

Sisteme de gestiune penitenciară

82. Personalul va fi selecționat și numit în mod egal, fără discriminări bazate pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau altele, de origine socială sau națională, apartenența la o minoritate națională, avere, locul nașterii sau altele.

83. Autoritățile penitenciare trebuie să promoveze metode de organizare și sisteme proprii de gestiune a personalului, care:

- a. să asigure o conducere a penitenciarelor la standarde ridicate, respectând instrumentele internaționale și regionale cu privire la drepturile omului;
- b. să faciliteze buna comunicare între penitenciare și între diferitele categorii de personal din penitenciare, având în vedere cooperarea serviciilor, interne și externe, în special în ceea ce privește reintegrarea deținuților.

84. 1. Fiecare penitenciar va avea un director adecvat din punct de vedere al personalității, competențelor administrative, pregătirii și experienței.

2. Directorii vor fi angajați numai cu normă întreagă și se vor dedica exclusiv îndatoririlor oficiale.

3. Autoritățile penitenciare se vor asigura că în orice moment, fiecare penitenciar va fi plasat sub întreaga responsabilitate a directorului, a directorului adjunct sau a altui funcționar, autorizat în acest sens.

4. Dacă un director are în responsabilitatea sa mai multe penitenciare, fiecare dintre acestea va avea la conducere un funcționar responsabil.

85. Bărbații și femeile trebuie să fie reprezentați în mod echilibrat, în rândul personalului de penitenciar.

86. Se va conveni ca administrația să consulte personalul în privința problemelor generale și, în special, a celor legate de condițiile de muncă.

87. 1. Se vor lua măsuri în vederea încurajării unei bune comunicări între conducere, membrii personalului, serviciile exterioare și deținuți.

2. Directorul, directorul adjunct și majoritatea personalului din penitenciar trebuie să vorbească limba pe care o vorbesc deținuții, în marea lor majoritate, sau o limbă înțeleasă de majoritatea acestora.

88. Regulile penitenciare europene se vor aplica integral în țările în care există penitenciare administrate de societăți private.

Personal de specialitate

89. 1. Pe cât este posibil, personalul trebuie să cuprindă un număr suficient de specialiști, cum ar fi: psihiatri, psihologi, asistenți sociali, educatori, instructori tehnici, profesori sau monitori de educație fizică și sport.

2. Personalul auxiliar angajat cu jumătate de normă și voluntarii trebuie să fie încurajați să contribuie, în măsura în care este posibil, la activitățile desfășurate cu deținuții.

Sensibilizarea publicului

90. 1. Autoritățile penitenciare trebuie să informeze constant publicul, cu privire la rolul jucat de sistemul penitenciar și munca întreprinsă de personalul de penitenciar, astfel încât să se înțeleagă mai bine importanța contribuției sale în cadrul societății.

2. Autoritățile penitenciare trebuie să încurajeze membrii societății civile să intervină în mod voluntar în penitenciare, dacă se consideră necesar.

Cercetare și evaluare

91. Autoritățile penitenciare trebuie să susțină un program de cercetare și evaluare a scopului penitenciarului, a rolului pe care acestea îl are într-o societate democratică și a măsurii în care sistemul penitenciar își atinge scopul.

Partea a VI-a

Inspecție și control

Inspecție guvernamentală

92. Penitenciarele vor fi inspectate în mod regulat de către un organism guvernamental, pentru a se vedea dacă sunt administrate în conformitate cu normele juridice naționale și internaționale, și dispozițiile acestor reguli.

Control independent

93. 1. Condițiile de detenție și modalitatea în care sunt tratați deținuții trebuie să fie controlate de către unul sau mai multe organisme independente, iar concluziile acestora trebuie să fie făcute publice.

2. Aceste organisme independente de control trebuie să fie încurajate să coopereze cu organismele internaționale abilitate prin lege să viziteze deținuții.

Partea a VII-a

Arestații preventiv

Statutul arestațiilor preventiv

94. 1. În conformitate cu regulile de față, termenul „arestat preventiv” desemnează deținuții care au fost plasați în detenție provizorie de către o autoritate judiciară, înainte de a fi judecați sau condamnați.

2. Un stat poate alege ca deținuții care și-au recunoscut vina și au fost condamnați la pedeapsa cu închisoarea, însă recursul în apel nu a fost definitiv respins, să fie considerați arestați preventiv.

Abordarea arestațiilor preventiv

95. 1. Regimul arestațiilor preventiv nu trebuie să fie influențat de posibilitatea ca aceștia să fie condamnați pentru comiterea unei infracțiuni penale.

2. Regulile din această parte oferă garanții suplimentare în favoarea arestațiilor preventiv.

3. În raporturile cu arestații preventiv, autoritățile trebuie să se ghideze după regulile aplicabile ansamblului de deținuți și să permită preventivilor să participe la activitățile prevăzute prin regulile de față.

Spații de detenție

96. Pe cât posibil, arestații preventiv trebuie să aibă posibilitatea de a locui într-o celulă individuală, excepție făcând cazurile în care este în beneficiul acestora să fie cazați împreună cu alți deținuți necondamnați sau în care un tribunal a ordonat în mod special criteriile de cazare.

Îmbrăcămintă

97. 1. Arestații preventiv vor avea posibilitatea să poarte hainele personale, dacă acestea sunt adecvate pentru penitenciar.

2. Arestații preventiv care nu au haine personale adecvate, trebuie să primească haine, diferite de o eventuală uniformă purtată de deținuții condamnați.

Consiliere juridică

98. 1 Arestații preventiv trebuie să fie informați explicit cu privire la dreptul lor de a solicita asistență juridică.

2. Se vor face toate înlesnirile necesare pentru ca arestații preventiv să fie sprijiniți în a-și pregăti apărarea și în a se întâlni cu avocatul lor.

Contacte cu lumea exterioară

99. 1 Cu excepția cazurilor în care o autoritate judiciară emite o interdicție pentru o anumită perioadă de timp, arestații preventiv:

- a. trebuie să primească vizite și să poată comunica cu familiile lor și cu alte persoane, în aceleași condiții ca și deținuții condamnați;
- b. pot primi vizite suplimentare și pot avea acces suplimentar la alte forme de comunicare;
- c. trebuie să aibă acces la cărți, ziare și alte mijloace de informare.

Munca

100. 1. Arestaților preventiv li se va oferi posibilitatea să muncească, dar fără a fi obligați, în acest sens.

2. Dacă un arestat preventiv alege să muncească, toate dispozițiile de la Regula 26, inclusiv cele legate de remunerare, trebuie să i se aplice.

Accesul la regimul deținuților condamnați

101. Dacă un arestat preventiv solicită permisiunea de a urma regimul pentru deținuții condamnați, autoritățile penitenciare trebuie să-i satisfacă cererea, în măsura în care este posibil.

Partea a VIII-a

Obiectivul regimului deținuților condamnați

102. 1. În plus față de regulile care se aplică tuturor deținuților, regimul condamnaților va fi conceput astfel încât să le ofere posibilitatea de a duce o viață responsabilă și lipsită de infracționalitate.

2. Privarea de libertate constituie o pedeapsă în sine și, astfel, regimul condamnaților nu trebuie să agraveze suferința inerentă detenției.

Aplicarea regimului condamnaților definitiv

103. 1. Regimul pentru deținuții condamnați va fi aplicat în cel mai scurt timp de la depunerea în penitenciar a unei persoane cu statut de deținut condamnat, cu excepția cazurilor în care a fost aplicat înainte.

2. În cel mai scurt timp de la depunere, se va redacta un raport complet cu privire la deținutul condamnat, care va conține situația personală, proiectele de executare a pedepsei care îi sunt propuse și strategia de pregătire pentru liberare.

3. Deținuții condamnați vor fi încurajați să participe la elaborarea propriului program de executare a pedepselor.

4. În măsura în care este posibil, astfel de programe vor include:

- a. muncă;
- b. educație;
- c. alte activități;
- d. pregătire pentru liberare.

5. Regimul deținuților condamnați poate include și o activitate socială, cum ar fi intervenția medicilor și a psihologilor.

6. Va exista un sistem de „concediu penitenciar”, ca parte integrantă a regimului general pentru deținuții condamnați.

7. Deținuții care sunt de acord cu acesta vor fi incluși într-un program de justiție restaurativă și de reparare a infracțiunilor pe care le-au comis.

Aspecte organizaționale privind încarcerarea deținuților condamnați

104. 1. În măsura în care este posibil și în conformitate cu Regula 17 trebuie să se efectueze o repartizare a diferitelor categorii de deținuți în diversele penitenciare sau părți distincte ale aceluiași penitenciar, în vederea facilitării gestionării diferitelor regimuri.

2. Vor exista proceduri pentru stabilirea și revizuirea proiectelor individuale ale deținuților, în urma analizării pertinente a dosarelor, consultării aprofundate a membrilor personalului implicat și, în măsura în care este posibil, cu participarea deținuților în cauză.

3. Fiecare dosar va cuprinde rapoartele întocmite de personalul care răspunde direct de deținutul respectiv.

Munca deținuților condamnați

105. 1. Un program sistematic de muncă va contribui la atingerea obiectivelor urmărite prin regimul deținuților condamnați.

2. Deținuții condamnați care nu au ajuns la vârsta normală de pensionare pot fi supuși obligației de a munci, ținându-se cont de aptitudinile fizice și psihice ale acestora, constatate de către medic.

3. Dacă deținuții condamnați sunt supuși obligației de a munci, condițiile de muncă trebuie să fie conforme cu normele și supravegherea aplicate în exterior.

4. Atunci când deținuții condamnați participă la programe educative sau de alt gen în timpul orelor de lucru, ca parte a regimului lor planificat, aceștia vor fi remunerați ca și când ar fi muncit.

5. În cazul deținuților condamnați, o parte din remunerația sau economiile lor poate fi destinată reparării daunelor pe care le-au produs, dacă un tribunal decide acest lucru sau dacă deținutul își dă acordul.

Educația deținuților condamnați

106. 1. Un program educațional sistematic, cu obiective de menținere a cunoștințelor, îmbunătățire a nivelului general de educație a deținuților și al perspectivelor de a duce o viață responsabilă, lipsită de infracțiuni, va constitui o parte esențială în cadrul regimului deținuților condamnați.

2. Toți deținuții condamnați vor fi încurajați să participe la programele educaționale și de formare.

3. Programele educaționale ale deținuților condamnați trebuie să fie adaptate la durata perioadei de încarcerare.

Liberarea deținuților condamnați

107. 1. Deținuții condamnați vor fi asistați la momentul oportun și înainte de liberare, prin proceduri și programe special concepute, astfel încât să le permită să parcurgă perioada de trecere de la viața din penitenciar la o viață în cadrul colectivității, în care să respecte legislația națională.

2. În cazul deținuților cu pedepse de lungă durată, vor fi luate măsuri pentru a li se asigura o întoarcere progresivă la viața în mediu liber.

3. Acest scop poate fi atins în penitenciar printr-un program de pregătire pentru liberare sau printr-o liberare condiționată, sub supraveghere, însoțite de o asistență socială eficientă.

4. Autoritățile penitenciare vor lucra în strânsă cooperare cu serviciile sociale și organismele care sprijină deținuții eliberați să-și găsească un loc în comunitate, să se întoarcă în viața de familie și să găsească un loc de muncă.

5. Reprezentanții acestor servicii sau organisme sociale vor avea acces în penitenciare și la deținuți, în vederea pregătirii acestora pentru liberare și planificării asistenței postpenale.

Partea a IX-a

Revizuirea regulilor

108. Regulile penitenciare europene trebuie să fie revizuite cu regularitate.

